

Viive Aasma
Osaühing Alfa-Omega Communications
viive@alfa-omega.ee

Teie 25.04.2024
Meie 28.05.2024 nr 12.2-1/1692-5

Vastus täiendavale pöördumisele

Austatud Viive Aasma

Osaühingu Alfa-Omega Communications, registrikood 10639849, seadusliku esindajana edastasite Rahandusministeeriumile 24.04.2024 täiendava pöördumise seoses Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) lihthankemenetlusena korraldatud riigihankega "Dokumendid telli Selverisse" reklaamkampania korraldamine" (viitenumber 275594).

Oma täiendavas pöördumise märkisite, et hankija saatis 11.04.2024 küll pakkujatele väljavõtte hindamise protokollist, kuid see sisaldas ainult iga pakkuja saadud punktide jaotust. Teie hinnangul ei olnud see tagasiside piisav, kuivõrd teatest ei saanud teada, mis olid eduka pakkuja eelised Teie pakkumuse ees, nagu käsib teada anda riigihangete seadus (RHS). Lisaks märkisite, et saite teada ainult eduka pakkuja punktisumma, aga ei tea isegi sarnaselt teistele pakkujatele selle hinda, ega ka ühegi teise pakkuja oma. Leiate, et kui ei ole teada, miks ei saadud mõnes kategoorias maksimaalseid punkte, siis ei saa ka otsustada, kas olla hankija hinnanguga nõus või tuleks vajadusel oma õiguste eest riigihangete vaidlustuskomisjonis (VaKo) vaielda. Olete seisukohal, et ainult pädev tagasiside näitaks, et hankija ikka tutvus iga pakkumusega enne punktide andmist.

Esmalt selgitame, et RHS § 205 lg 1 p 1 sätestab, et Rahandusministeerium võib järelevalvemenetluse alustada põhjendatud kahtluse korral RHS §-s 207 sätestatud järelevalveteate põhjal või mõnel muul ajendil, kui on küllaldaselt andmeid, mis viitavad käesoleva seaduse rikkumisele, ja puuduvad RHS § 206 lg-s 1 nimetatud asjaolud. RHS § 206 lg 1 sätestab järelevalvemenetluse alustamist välistavad asjaolud, millisel juhul järelevalvemenetlust ei alustata või alustatud järelevalvemenetlus lõpetatakse. RHS § 206 lg 1 p-st 4 tulenevalt ei alustata järelevalvemenetlust kui riigihanke menetlus on lõppenud. RHS § 73 lg 3 p 1 alusel lõpeb hankemenetlus raamlepingu või hanklepingu sõlmimisega. Riigihangete registrist nähtub, et seisuga 22.04.2024 on lihthankemenetluse tulemusena PPA ja ühispakkujate Inspired Universal McCann OÜ ja OÜ Dreamers, PR Concept OÜ vahel sõlmitud leping nr 20-2.3/22-8. Järelikult on kõnealune riigihanke menetlus hanklepingu sõlmimisega lõppenud ja esineb järelevalvemenetlust välistav asjaolu (RHS § 206 lg 1 p 4).

Vastuseks Teie pöördumisele selgitame, et kohustus teha hankemenetluses osalevale ettevõtjale teatavaks pakkujate nimed ja registrikoodid või registrikoodi puudumisel pakkuja tuvastamist võimaldav muu tunnus või isikukood või isikukoodi puudumisel sünniaeg ja

esitatud pakkumuste maksumused, sh pakkumuse osamaksumused, kui neid arvestatakse pakkumuste hindamisel, ning muud pakkumuste hindamise kriteeriumidele vastavad pakkumust iseloomustavad numbrilised näitajad tuleneb RHS § 113 lg-st 2. Eelnimetatud säte ei ole lihthankemenetluse puhul otsekohalduv, mistõttu juhul, kui hankija ei ole end riigihanke alusdokumentides kõnealuse sättega sidunud, siis RHS § 113 lg 2 lihthankemenetluses ei kohaldu. Samas peab hankija ka lihthankemenetluses esitama vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujale eduka pakkuja või pakkujate nimed ja need edukat pakkumust iseloomustavad andmed, mis andsid edukale pakkumusele eelise tema pakkumusega võrreldes, koos teatega pakkumuse edukas tunnistamise otsuse kohta (RHS § 47 lg 4 p 3). Teates tuleb hankijal esitada ka pakkujate nimed, kelle pakkumuse suhtes vastav otsus tehti, kuid eraldi kõigi pakkumuste maksumuste väljatoomine kohustuslik ei ole. Siinkohal märgime, et eduka pakkumuse maksumuse peaks hankija ka lihthankemenetluses pakkumuse edukaks tunnistamise otsusest teavitamisel siiski välja tooma, kui hankija ei ole eduka pakkumuse või pakkumuste maksumusi enne avaldanud. Sellest tulenevalt peame vajalikuks juhtida sellele ka hankija tähelepanu.

Samuti selgitame, et pakkumuste maksumuste kohta teabenõude saamisel tuleb hankijal vastava teabe avaldamise puhul järgida avaliku teabe seaduses (AvTS) sätestatud, seda ka lihthankemenetluses. Kui teabe mitteavaldamiseks on alus, siis teavet ei avaldata, ning kui alus puudub, tuleb teave avaldada. AvTS § 35 lg 1 p-st 17 tuleneb teabevaldajale kohustus tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks teave, mille avalikustamine võib kahjustada ärisaladust. Kuni 1. juunini 2022 tuli hankijal lihthankemenetluses teabenõude saamisel vastavalt AvTS-ile maksumused avaldada, kui need ei olnud kaetud pakkuja ärisaladusega. Kui hankija ei olnud riigihanke alusdokumendis sätestanud ärisaladuse märkimise reegleid või teinud siduvaks kuni 1. juunini 2022 kehtinud RHS § 111 lg-s 5 sätestatud, võis pakkuja ärisaladusena märkida ka oma pakkumuse maksumuse. Sellisel juhul maksumus avaldamisele ei kuulunud.

Alates 1. juunist 2022 on ärisaladuse märkimist reguleeriv regulatsioon sätestatud RHS-i 1. peatükis §-s 46¹, mistõttu kohaldub see ka lihthankemenetluses. Seega on pakkujal alates 1. juunist 2022 kohustus ka lihthankemenetluses märkida pakkumuses, milline teave on pakkuja ärisaladus, ja põhjendada teabe ärisaladuseks määramist, kusjuures teabe ärisaladuseks määramisel tuleb lähtuda ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse § 5 lg-s 2 sätestatust. Sealjuures ei või pakkuja ärisaladusena märkida RHS § 46¹ lg 1 p 1 kohaselt pakkumuse maksumust ega osamaksumusi. Seega ei saa alates 1. juunist 2022 olla lihthankemenetluses pakkumuse maksumus ega osamaksumused ärisaladusega kaitstud¹.

Vaatamata sellele, et Teie 24.04.2024 saadetud täiendava pöördumise ajaks oli hankija sõlminud lihthankemenetluse tulemusena hankelepingu ja avaldanud 22.04.2024 selle kohta ka riigihangete registris hankelepingu sõlmimise teate, palusime siiski ka hankija seisukohta pöördumises märgitud maksumuste mitteavaldamise ja hindamistulemuste kohta.

Hankija seisukoht oli järgmine: „Riigihanke "Dokumendid telli Selverisse" reklaamkampania korraldamine“ (viitenumber 275594) puhul edastas PPA pakkujatele väljavõtte hindamise protokollis, kus oli välja toodud pakkuja saadud punktide jaotus. Pakkumuste hindamisel võttis PPA aluseks riigihanke alusdokumendis „Lihthankemenetluse

¹ Rahandusministeeriumi KKK, alateema „Ärisaladus ja teabe avaldamine“, küsimus ja vastus nr 3: <https://fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused-kinnisvara/riigihanked/korduma-kippuvad-kusimused#arisaladus-ja-teabe>.

kord“ punktis 7.2.2 väljatoodud hindamiskriteeriumite sisukirjeldusest. Pakkujatel on olnud võimalus võrrelda oma hindepunktide jaotust hindamiskriteeriumides kirjeldatud sisukirjeldusega, et näha kus nad on punkte kaotanud. RHS § 117 lg 1 kohaselt hindab hankija vastavaks tunnistatud pakkumusi vastavalt riigihanke alusdokumentides nimetatud pakkumuste hindamise kriteeriumidele antud suhtelisele osakaalule. Hankija tunnistab põhjendatud kirjaliku otsusega edukaks pakkumuste hindamise kriteeriumide kohaselt majanduslikult soodsaima pakkumuse. PPA selgitab, et RHS ei kohusta hankijat esitama pakkumuse edukaks tunnistamise otsuses pakkujatele omistatud hindepunktide võrdlust. RHS § 117 lg 1 alusel on hankija pakkumusi hinnanud vastavalt riigihanke alusdokumentides seatud hindamiskriteeriumidele, nendele omistatud osakaaludele ja hindamiskriteeriumite sisukirjeldusele. PPA on otsuses selgitanud, et tunnistab edukaks pakkuja, kuna tegemist oli enim väärtuspunkte saanud pakkumusega. Riigihanke hindamiskriteeriumid, osakaalud ja meetodika on tehtud pakkujatele kättesaadavaks alates hankemenetluse algusest läbi riigihangete alusdokumentide ja/või läbi riigihangete registri. Antud hanke puhul lähtus PPA lihthankes pakkumuste maksumuste avalikustamisel riigihanke alusdokumendi „Lihthankemenetluse kord“ punktides 2.5 ja 2.8 toodust. Hankes pakkumuste maksumuste avaldamist pakkujate poolt teabevahetuse vahendusel ei küsitud. Kui lihtmenetluses pakkujad soovivad teiste pakkujate maksumuse avaldamist, siis PPA edastab neile vastava info. Pakkumuste avamisel ei avaldata pakkujatele pakkumuste sisu osas, mis on ärisaladusega kaetud.“

Võttes aluseks Riigikohtu 11.12.2020 otsuse nr 3-20-1198 p-des 21-22 selgitatu, mille kohaselt kui riigihanke alusdokumentides kehtestatud hindamismetoodika sisaldab täpseid hinnete kirjeldusi, võivad need tagada piisava läbipaistvuse ka ilma hinnete hilisema põhjendamiseta, leiab Rahandusministeerium, et sarnaselt viidatud haldusasjas käsitletud riigihankele oli ka käesolevas PPA riigihanke alusdokumentides kehtestatud nii kriteeriumide osakaalud kui ka hindamismetoodika koos põhjaliku hinnete sisukirjeldustega. Kuna antud juhtumil järelevalvemenetlust läbi ei viidud, siis Rahandusministeerium ei saa siiski võtta lõplikku seisukohta küsimuses, kas käesolevas riigihankes oli sarnaselt haldusasjas nr 3-20-1198 leitule riigihanke alusdokumentides kehtestatud hindamismetoodika sedavõrd detailne, täpne ja selge, et järelevalveteate esitajale pidi ka ilma hinnete põhjendamiseta olema arusaadav (arvestades hindepunktide kirjeldust ja hankija poolt 11.04.2024 esitatud andmeid), mille poolest oli edukas pakkumus tema pakkumusest „parem“, st milles seisnesid edukat pakkumust iseloomustavad andmed, mis andsid edukale pakkumusele eelise tema pakkumusega võrreldes (vrd RKHKo 11.12.2020, nr 3-20-1198, p 22).

Arvestades pakkumuses sisalduva konfidentsiaalse teabe avaldamise keeldu (RHS § 45 lg 7, § 46 lg 2, § 47 lg 5, vt ka Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-927/19, p-d 114-126), ühelt poolt, ja teisalt seda, et Riigikohus on aktsepteerinud eduka pakkumuse hindamist puudutavate asjaolude täpsustamise ja hindamisotsuse põhjendamise võimalust kohtumenetluses, ei pruugi hankijad olla kohustatud esitama igale vastavaks tunnistatud pakkumuse teinud ettevõtjale täielikku ja ammendavat teave eduka pakkumuse kõigi omaduste ja eeliste kohta. Riigikohus on koguni aktsepteerinud edukaks tunnistamise otsuse kohta põhjenduste esitamist kohtumenetluses ning riigihanke alusdokumentides märgitud hindamismetoodika selguse ja arusaadavuse korral ka hinnete põhjendamise nõudest loobumist.

Lähtudes eeltoodud asjaoludest ning juhindudes RHS § 205 lg 1 p-st 1, § 206 lg 1 p-st 4 ning § 206 lg-st 3, teatame, et Rahandusministeerium ei alusta täiendava järelevalveteate ajendil järelevalvemenetlust, kuna riigihanke menetlus on lõppenud.

Vaatamata järelevalvemenetluse alustamata jätmisele juhime Teie tähelepanu sellele, et kirjeldatud olukorras on riigihankest osavõtva ja hankija hindamisotsuse õiguspärasuses kahtleva ettevõtja jaoks esmalt võimalik esitada teabenõue AvTS alusel ning teiseks kasutada hankija hindamisotsuste õiguspärasuse kontrollimiseks vaidlustus- ja kohtumenetluses ette nähtud menetluslikke võimalusi. Seadusandja on lähtunud soovist vältida ühel ja samal alusel õigusvaidlusi paralleelselt vaidlustus- ja järelevalvemenetluses, andes hankija otsuste õiguspärasuse kontrolli prioriteedi VaKo-le ja kohtutele (RHS § 206 lg 1 p-d 1-2, vt ka (vt RHS eelnõu (450 SE I) seletuskiri, lk 139).

Täname pöördumise eest ning arvestame saadud infoga valimipõhise järelevalve tegevuse kavandamisel. Täiendavate küsimustega palume pöörduda riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakonna juristi Kertu Kuiv'a poole (tel: 58851394, e-post: kertu.kuiv@fin.ee).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu

riigihangete valdkonna juht

Kertu Kuiv 58851394

Kertu.Kuiv@fin.ee